

Δημόσια έργα. Αίτηση ακύρωσης της ΚΥΑ 70277/1998 περί εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων για τις εγκαταστάσεις των τριών γραμμών μεταφοράς Υ.Τ. στην περιοχή Κρυονερίου Ν. Αττικής. Υποχρέωση της Διοίκησης να συμμορφώνεται προς τις ακυρωτικές αποφάσεις του ΣτΕ. Η προσβαλλόμενη απόφαση δεν εκδόθηκε κατά ορθή συμμόρφωση προς την 4503/1997 ακυρωτική απόφαση του ΣτΕ, η οποία απαιτούσε να καταρτισθεί νέα μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων με τη σύμπραξη ειδημόνων των επιστημών υγείας στο θέμα της επίδρασης των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων στην ανθρώπινη υγεία. Αντίθετη μειοψηφία. Δεκτή η αίτηση ακύρωσης.

Αριθμός 1681/2002
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του την 1η Μαρτίου 2002, με την εξής σύνθεση: Χ. Γεραρής, Πρόεδρος, Η. Παπαγεωργίου, Π.Ζ. Φλώρος, Ι. Μαρή, Σ. Χαραλαμπίδης, Γ. Παναγιωτόπουλος, Σ. Καραλής, Γ. Ανεμογιάννης, Π.Ν. Φλώρος, Σ. Ρίζος, Γ. Παπαμεντζελόπουλος, Ν. Σκλίας, Ν. Σακελλαρίου, Ε. Δαρζέντας, Ν. Ρόζος, Α. Γκότσης, Χ. Ράμμος, Ν. Μαρκουλάκης, Δ. Μαρινάκης, Σ. Χαραλάμπους, Π. Κοτσώνης, Γ. Παπαγεωργίου, Μ. Καραμανώφ, Α. Σακελλαροπούλου, Α. Χριστοφορίδου, Σύμβουλοι, Ο. Ζύγουρα, Τ. Κομβου, Πάρεδροι. Μ. Καλαντζής, Γραμματέας.

Για να δικάσει την από 2 Δεκεμβρίου 1998 αίτηση:

των: .....οι οποίοι παρέστησαν με την ίδια ως άνω δικηγόρο Αγγ. Χαροκόπου, στην οποία δόθηκε προθεσμία επτά ημερών για τη νομιμοποίησή της,

κατά: .....οι οποίοι παρέστησαν με τον Δ. Αναστασόπουλο, Νομικό Σύμβουλο του Κράτους,

και κατά της παρεμβαίνουσας .....η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Χαρ. Συνοδινό (Α.Μ. 13863), που τον διόρισε με πληρεξούσιο.

Η πιο πάνω αίτηση εισάγεται στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατόπιν της από 10 Δεκεμβρίου 1998 πράξεως του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, λόγω της σπουδαιότητάς της, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 εδάφ. α του Π.Δ. 18/1989.

Με την αίτηση αυτή οι αιτούντες επιδιώκουν να ακυρωθεί η υπ' αριθ. πρωτ. 70277/12.11.1998 κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Ανάπτυξης και Υγείας Πρόνοιας, καθώς και κάθε άλλη σχετική πράξη ή παράλειψη της Διοικήσεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Συμβούλου Ν. Σκλία.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την αιτούσα Αγγ. Χαροκόπου, ως δικηγόρο και ως πληρεξούσια των λοιπών αιτούντων, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους

προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση, τον πληρεξούσιο της παρεμβαίνουσας Δημόσιας Επιχείρησης Ηλεκτρισμού και τους αντιπροσώπους των Υπουργών, οι οποίοι ζήτησαν την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, με την κρινόμενη αίτηση, για την άσκηση της οποίας καταβλήθηκαν τα νόμιμα τέλη και το παράβολο. (βλ. τα υπ' αριθμ. 450505, 6/1998 διπλότυπα ΔΟΥ Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών και το υπ' αριθμ. 1623969/1998 ειδικό γραμμάτιο παραβόλου) ζητείται η ακύρωση της υπ' αριθμ. 70277/12.11.1998 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Ανάπτυξης και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων περί εγκρίσεων περιβαλλοντικών όρων για τις εγκαταστάσεις των τριών γραμμών μεταφοράς Υ.Τ. στην περιοχή Κρυονερίου Ν. Αττικής.
2. Επειδή, η υπόθεση εισήχθη προς συζήτηση στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου με την από 10.12.1998 πράξη του Προέδρου του, λόγω σπουδαιότητας.
3. Επειδή, το δικόγραφο της κρινόμενης αίτησης υπογράφεται από δικηγόρο ως πληρεξούσιο των αιτούντων. Κατά την επ' ακροατηρίου όμως συζήτηση της υποθέσεως από αυτούς οι: Πολυξένη Ρούσσου, Στυλιανός Μασέλης, Ευτυχία Τσιμετζόγλου, Γαρυφαλλιά Τσιμετζόγλου, Αγγελική Κυρανάκη, Νίκη Βάγια, Θωμαΐς Τασσοπούλου, Σπυρίδων Κολλιόπουλος, Σπυρίδων Μαρσέλος, Γιάννης Μαρσέλος, Δημήτριος Βάζος, Αθανάσιος Βάζος, Παντελής Μασέλης, Αγγελική Γκολφινόπουλου, Βασίλειος Γκολφινόπουλος και Ζωή Ροζάκη δεν εμφανίστηκαν στο ακροατήριο για να δηλώσουν ότι εγκρίνουν την άσκηση του ένδικου μέσου, η δε παραστάσα πληρεξούσια δικηγόρος δεν προσκόμισε πληρεξούσιο για τους παραπάνω μέσα στην προθεσμία που όρισε ο Πρόεδρος. Συνεπώς, ως προς τους παραπάνω αιτούντες, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη σύμφωνα με το άρθρο 27 του π.δ. 18/1989 "Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας" (Α' 8), όπως τούτο ισχύει.
4. Επειδή, οι από τους αιτούντες Ειρήνη Ρεμούνδου, Γεώργιος Βαλλιανάτος και Καλλιόπη Ζαρίκου φέρονται στο δικόγραφο της αιτήσεως ως κάτοικοι Πεύκης, Νίκαιας και Δραπετσώνας αντίστοιχα, οι δε Γεώργιος Δωρής, Βασιλική Δωρή, Ευγενία Σπιρτζή, Ευαγγελία Καραϊσκάκη και Ν. Βογιατζάκης ως κάτοικοι Αθηνών. Όπως προκύπτει όμως από την από 1.3.2001 βεβαίωση του Προέδρου της Κοινότητας Κρυονερίου και από σχετικά συμβόλαια που προσκομίστηκαν προαποδεικτικά οι παραπάνω φέρονται ως κύριοι ακινήτων στην περιοχή της Κοινότητας Κρυονερίου που βρίσκονται σε απόσταση μικρότερη από 50 μέτρα γύρω από τον άξονα της γραμμής διέλευσης ρεύματος Υ.Τ. της ΔΕΗ. Οι λοιποί αιτούντες είναι κάτοικοι της Κοινότητας Κρυονερίου, όπως αυτό προκύπτει από την από 25.11.1999 βεβαίωση του Προέδρου της Κοινότητας που προσκομίστηκε προαποδεικτικά καθώς και από τα σχετικά συμβολαιογραφικά πληρεξούσια. Συνεπώς οι αιτούντες δικαιολογούν το έννομο συμφέρον τους για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης.
5. Επειδή παρεμβαίνει υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης πράξης με έννομο συμφέρον η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού.
6. Επειδή, με την προσβαλλόμενη απόφαση εγκρίνονται οι περιβαλλοντικοί όροι

για το έργο εναέριας μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας α) ΓΜ 150 KV KYT Αγ. Στεφάνου-Ν. Χαλκηδών (Τμήμα μεταξύ των Πύργων ΧΑ 50+ΧΑ 56), β) ΓΜ 400 KV KYT Αγ. Στεφάνου-KYT Αχαρνών (Τμήμα μεταξύ των Πύργων ΑΡΚ 98 + ΑΡΚ 104) και γ) ΓΜ 400 KV KYT Λάρυμνας-KYT Αγ. Στεφάνου (Τμήμα μεταξύ Πύργων 217-223).

7. Επειδή, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και αναφέρεται και στο προοίμιο της προσβαλλόμενης απόφασης, αυτή εκδόθηκε σε συμμόρφωση της Διοίκησης προς την 4503/1997 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία ακυρώθηκε η 383776/24.2.1995 κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας περί εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων για το ίδιο έργο. Η πιο πάνω ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας με την ένατη σκέψη έκρινε, ως προς το ζήτημα εάν η προσβαλλόμενη απόφασις εξεδόθη αρμοδίως, τα εξής: «Κατά το άρθρον 9 παρ. 4 της ανωτέρω ΚΥΑ 69269/5387/25.10.1990 "... οι περιβαλλοντικοί όροι για τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο παρόν άρθρο (Α' κατηγορίας) εγκρίνονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και του αρμοδίου κατά περίπτωση Υπουργού." Κατά την έννοιαν της διατάξεως ταύτης, ως συναρμόδιοι Υπουργοί νοούνται οι επί τη βάσει της κειμένης νομοθεσίας έχοντες αρμοδιότητα επί θέματος απομένον των επιπτώσεων εις το περιβάλλον ωρισμένου έργου ή δραστηριότητος εκ των προβλεπομένων εις τας Ομάδας Ι και ΙΙ της Α' Κατηγορίας (άρθρον 4 της ΚΥΑ) μεταξύ των οποίων ρητώς περιλαμβάνεται και η μεταφορά ηλεκτρικής ενεργείας με εναέρια καλώδια (ομάδα ΙΙ παρ. 3 εδ. β'). Εν προκειμένω δε, το επίμαχον θέμα, ήτοι η επί του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και δη της υγείας των κατοίκων οικισμού, επίδρασις των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων δεν είναι μόνον θέμα αποτόμενον του φυσικού περιβάλλοντος, δια το οποίον αρμόδιος είναι ο Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ, ούτε και αμιγώς τεχνικόν ζήτημα, στηρίζον την συναρμοδιότητα του Υπουργού Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας, ως αρμοδίου επί βιομηχανικών εγκαταστάσεων, αλλά είναι προεχόντως θέμα αφορών εις την ανθρωπίνην υγείαν, δια το οποίον αρμόδιος κατά νόμον είναι ο Υπουργός Υγείας, Προνοίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Το θέμα δε τούτο δεν αφορά μόνον την συναρμοδιότητα του υπογράφοντος την έγκρισιν των περιβαλλοντικών όρων Υπουργού, αλλ' είναι και προαπαιτούμενον της επιστημονικής εγκυρότητος της υποβαλλομένης προς έγκρισιν Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Έχει δε τοιαύτην κρίσιμον σημασίαν, ώστε το Ευρωπαϊκόν Κοινοβούλιον εις το από 5.5.1994 ψήφισμά του, λαμβάνον υπ' όψιν, μεταξύ άλλων "... την αρχήν της προφύλαξης που περιέχεται στο άρθρο 130 Π της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και την αρχή "Όσο το δυνατόν χαμηλότερα στα πλαίσια του ευλόγως επιτευκτού (As Low as Reasonably Achievable), σύμφωνα με την οποία πρέπει στη συγκεκριμένη περίπτωση, να επιδιώκεται βελτιστοποίηση της έκθεσης στις ηλεκτρομαγνητικές ακτινοβολίες...", φρονεί "ότι για τα καλώδια μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος υψηλής τάσης πρέπει να προτείνονται διάδρομοι εντός των οποίων θα αποκλείεται κάθε μόνιμη δραστηριότητα και "fortiori κάθε κατοίκηση". Του θέματος τούτου άτυπός τις προσέγγισις εγένετο το πρώτον ενώπιον του Δικαστηρίου εις την δίκην καθ' ην εξεδόθη η υπ' αριθμ. 2586/1992 απόφασις. Νυν, όμως, δεν πρόκειται περί αυτού. Διότι το εγειρόμενον ζήτημα είναι διάφορον και δη ποία επιστημονική έρευνα και υπό ποίου επιστήμονος δέον να γίνεται επί του θέματος αυτού εις την Μελέτην Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, ώστε να έχει αυτή την υπό του νόμου απαιτουμένην αρτιότητα-και πληρότητα

δια να τύχει εγκρίσεως από τους κατά νόμον συναρμοδίους Υπουργούς, μεταξύ των οποίων και ο Υπουργός Υγείας. Συμφώνως προς τον αυτονόητον κανόνα, καθ' ον επί επιστημονικού ζητήματος αποφαινόνται μόνον οι ειδήμονες επιστήμονες και ο καθ' ύλην αρμόδιος λειτουργός, επί του επιμάχου θέματος ειδήμων είναι μόνον ο επιστήμων υγείας και όχι ο φυσικός επιστήμων. Διότι το θέμα δεν είναι η τεχνική αρτιότης του περί ου πρόκειται έργου, αλλά η επίδρασις αυτού επί της ανθρώπινης υγείας. Εν προκειμένω, όμως, δεν προκύπτει ότι εις την κατάρτισιν της οικείας Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, περιλαμβανούσης ερωτηματολόγιον του Πίνακος 3 του άρθρου 16 της ΚΥΑ 69269/5387/90 και πρόσθετα στοιχεία συμπεριλαμβάνοντα Μελέτην του καθηγητού κ. Δ. Τσανάκα του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανολόγων του Πανεπιστημίου Πατρών με τίτλο "Το Ηλεκτρικό και Μαγνητικό Πεδίο των Γραμμών 400 KV και 150 KV στην περιοχή Κρυονερίου ως Περιβαλλοντικός Παράγοντας" μετέσχον και επιστήμονες των ειδικοτήτων των Επιστημών Υγείας. Κατά συνέπειαν, η μεν υποβληθείσα Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων δεν είχε, εν τούτω, επιστημονικήν αρτιότητα, η δ' επακολουθήσασα προσβαλλομένη απόφασις περί εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων, μη συνυπογραφομένη παρά του αρμοδίου Υπουργού Υγείας, δεν είναι νόμιμος". Περαιτέρω η ακυρωτική απόφαση στην επόμενη σκέψη δέχθηκε ότι «δια τον θεμελιώδη τούτον λόγον, βασίμως προβαλλόμενον, η προσβαλλομένη απόφασις είναι ακυρωτέα, η δε υπόθεσις δέον να αναπεμφθή εις την Διοίκησιν, υποχρεουμένην όπως, εφ' όσον επιμείνει εις την εκτέλεσιν του επιμάχου έργου: α) προκαλέση την κατάρτισιν νέας Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων με την σύμπραξιν ειδημόνων των επιστημών Υγείας, ειδικευμένων εις το θέμα της επιδράσεως των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων επί της ανθρώπινης υγείας οι οποίοι δέον να αποφανθούν, εν όψει πάντων των νεωτέρων τεχνικών δεδομένων, επί των επιπτώσεων των εκ των επιμάχων γραμμών μεταφοράς δημιουργουμένων πεδίων εις την υγείαν των θιγομένων κατοίκων της αιτούσης Κοινότητος και β) υποβάλη την Μελέτην ταύτην εις την κρίσιν του αρμοδίου, κατά τα προεκτεθέντα, επί του θέματος τούτου Υπουργού Υγείας, ο οποίος και δέον να συνυπογράψη την τυχόν εκδοθησομένην πράξιν περί εγκρίσεως περιβαλλοντικών όρων."

8. Επειδή, μετά την άσκησιν της κρινόμενης αίτησης και ενόσω εκκρεμούσε η εκδίκασις της υποθέσεως εκδόθηκε η από 8.11.2000 απόφασις της Εκτελεστικής Επιτροπής του Οργανισμού Αθήνας, με την οποία εγκρίθησαν και πάλι οι περιβαλλοντικοί όροι του έργου. Η απόφασις αυτή, με περιεχόμενο ταυτόσημο με αυτό της προσβαλλομένης απόφασης και η οποία αποτελούσε ουσιαστικά επανέκδοσις της προσβαλλομένης απόφασης από τον Οργανισμό Αθήνας, ακυρώθηκε με την 1680/2002 απόφασις του Συμβουλίου της Επικρατείας ως αντίθετη προς τα όσα κρίθηκαν με την 4503/1997 ακυρωτική απόφασις του Δικαστηρίου. Μετά την ακύρωσις της παραπάνω απόφασης του Οργανισμού Αθήνας παραμένει σε ισχύ η προσβαλλομένη κοινή υπουργική απόφασις και πρέπει να εξεταστούν κατ' ουσίαν οι προβαλλόμενοι κατ' αυτής λόγοι ακύρωσις. Οι Σύμβουλοι Ηλ. Παπαγεωργίου, Γ. Ανεμογιάννης και Π.Ζ. Φλώρος υποστήριξαν την άποψιν ότι η προσβαλλομένη απόφασις ισχύει ως μηδέποτε αντικατασταθείσα από απόφασις που εκδόθηκε από αναρμόδιο όργανο, όπως ήταν στην προκειμένη περίπτωσις η Ε.Ε. του Οργανισμού Αθήνας.

9. Επειδή, το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος του 1975, όπως είχε πριν από την αναθεώρησίν του με το ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (Α' 86), όριζε ότι "Η διοίκησις έχει υποχρέωσις να συμμορφώνεται με τις ακυρωτικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η παράβασις αυτής της

υποχρέωσης δημιουργεί ευθύνη για κάθε υπαίτιο όργανο, όπως ο νόμος ορίζει.". Εξάλλου, η παράγραφος 4 του άρθρου 50 του κωδικοποιητικού διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας π.δ/τος 18/1989 (Α' 8) ορίζει ότι «Οι διοικητικές αρχές, σε εκτέλεση της υποχρέωσής τους κατά το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος, πρέπει να συμμορφώνονται ανάλογα με κάθε περίπτωση, με θετική ενέργεια προς το περιεχόμενο της απόφασης του Συμβουλίου ή να απέχουν από κάθε ενέργεια που είναι αντίθετη προς όσα κρίθηκαν από αυτό. Ο παραβάτης, εκτός από τη δίωξη κατά το άρθρο 259 του Ποινικού Κώδικα, υπέχει και προσωπική ευθύνη για αποζημίωση.» Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις ακυρωτικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ειδικότερα, όταν η Διοίκηση επανέρχεται επί συγκεκριμένης υποθέσεως για να συμμορφωθεί προς ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, έχει υποχρέωση όχι μόνο να απέχει από κάθε ενέργεια που είναι αντίθετη προς όσα κρίθηκαν από αυτό, αλλά και με θετικές ενέργειες να συμμορφώνεται προς το περιεχόμενο της ακυρωτικής απόφασης. (πβλ Ολ.ΣτΕ 1820/1989).

10. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, η προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση, με την οποία εγκρίνονται και πάλι περιβαλλοντικοί όροι για τις εγκαταστάσεις των τριών γραμμών μεταφοράς Υ.Τ. στην περιοχή της Κοινότητας Κρυονερίου Ν. Αττικής, εκδόθηκε προς συμμόρφωση της Διοίκησης με την πιο πάνω 4503/1997 ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που εκδόθηκε επί αιτήσεως ακυρώσεως της ίδιας Κοινότητας Κρυονερίου και κατοίκων της περιοχής. Με την ακυρωτική απόφαση κρίθηκε, κατά τα προεκτιθέμενα στην έβδομη σκέψη, εκτός από το θέμα της συναρμοδιότητας του Υπουργού Υγείας προς συνυπογραφή της πράξης έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων, και ότι το θέμα της επίδρασης των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων από την εγκατάσταση γραμμών Υ.Τ. ηλεκτρικού ρεύματος στην περιοχή Κρυονερίου είναι προαπαιτούμενο της επιστημονικής εγκυρότητας της υποβαλλόμενης προς έγκριση Μ.Π.Ε. και για το λόγο αυτό αναπέμφθηκε η υπόθεση στη Διοίκηση προκειμένου να προκαλέσει την κατάρτιση νέας μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων με τη σύμπραξη ειδημόνων των επιστημών Υγείας, ειδικευμένων στο θέμα επιδράσεως των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων στην ανθρώπινη υγεία, οι οποίοι όφειλαν να αποφανθούν για την επίδραση των επίμαχων γραμμών μεταφοράς στην υγεία των κατοίκων της Κοινότητας Κρυονερίου, καθώς και να υποβάλλει τη μελέτη αυτή στην κρίση του αρμόδιου Υπουργού Υγείας. Στην από Απριλίου 1998 μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ΔΕΗ που συνοδεύει την προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση, μεταξύ των συνημμένων της και προς συμμόρφωση με τα οριζόμενα στην πιο πάνω ακυρωτική απόφαση του Δικαστηρίου αυτού περιλαμβάνονται (σελ. 10): α) νεότερα στοιχεία, όπως νεότερες εργασίες του Καθηγητή Δ. Τσανάκα από τις οποίες προκύπτει η σύνθεση των διεθνών επιτροπών κατάρτισης διεθνών κανονισμών, όπως της Επιτροπής CENELEC στην οποία μετείχαν ειδήμονες των επιστημών υγείας, β) δήλωση του Συμβουλίου Αμερικανικής Εταιρείας Φυσικής, στην οποία επισημαίνεται ότι η εικασία αυτών που σχετίζουν τον καρκίνο με τα πεδία γραμμών της ηλεκτρικής ενέργειας δεν έχουν αποδειχθεί επιστημονικά, γ) πόρισμα του γερμανικού ινστιτούτου L.G.A., μηχανικός του οποίου πραγματοποίησε στις 22.7.1994 μετρήσεις του ηλεκτρικού πεδίου κάτω από την ήδη υφιστάμενη γραμμή των 400 KV στην περιοχή Κρυονερίου με την παρουσία και του Προέδρου της Κοινότητας. Οι τιμές (2,5 KV/m) έδειξαν ότι είναι πολύ κατώτερες από εκείνες των διεθνών κανονισμών και ότι δεν προκαλείται βλάβη στην ανθρώπινη υγεία.

Περαιτέρω, για την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης λήφθηκε υπόψη το Β2/2971/3.11.1998 έγγραφο της Διεύθυνσης Υγιεινής Περιβάλλοντος του Υπουργείου Υγείας, υπογραφόμενο από τον Υπουργό Υγείας, με το οποίο υποδεικνύεται να τεθούν στην έγκριση περιβαλλοντικών όρων του επίμαχου έργου συγκεκριμένες τιμές για την έκθεση σε μεταβαλλόμενα ηλεκτρικά και μαγνητικά πεδία που υιοθετήθηκαν με την προσβαλλόμενη απόφαση. Στο ίδιο έγγραφο γίνονται επίσης υποδείξεις για την εκπλήρωση των προϋποθέσεων της οδηγίας της ICNIRP όσον αφορά τις τιμές των πεδίων στη ζώνη δουλειάς της Γραμμής μεταφοράς καθώς και για τη δυνατότητα λήψης πρόσθετων μέτρων, αν ήθελε διαπιστωθεί στο μέλλον σχετική ανάγκη ή υπέρβαση των θεσμοθετημένων ορίων. Οι υποδείξεις αυτές υιοθετήθηκαν από την προσβαλλόμενη απόφαση. Τέλος, η προσβαλλόμενη πράξη αναφέρει ότι ισχύουν οι τιμές του πίνακα 7 της οδηγίας έναντι της μη ιονίζουσας ακτινοβολίας του 1998 (I.C.N.I.R.P./1998) που είναι 5 KV/m και 100 μικροτέσλα ανά μέτρο (100 μ.τ./m) και ότι σε κάθε άλλη περίπτωση ισχύουν οι τιμές του πίνακα 6 της ίδιας οδηγίας που είναι 10 KV/m και 50 μ.τ./m.

11. Επειδή, ούτε από τα ανωτέρω στοιχεία που αναφέρονται στη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων ούτε από άλλο στοιχείο του φακέλου της υπόθεσης προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη κοινή υπουργική απόφαση, εγκριτική των περιβαλλοντικών όρων του έργου, εκδόθηκε κατά ορθή συμμόρφωση με την ακυρωτική απόφαση του Δικαστηρίου αυτού που απαιτούσε να καταρτισθεί νέα μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων με τη σύμπραξη ειδημόνων των επιστημών υγείας ειδικευμένων στο θέμα της επίδρασης των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων στην ανθρώπινη υγεία. Έπρεπε δηλαδή η Διοίκηση, προκειμένου να συμμορφωθεί με το περιεχόμενο της ακυρωτικής απόφασης, να προβεί στην επιβαλλόμενη από την απόφαση θετική ενέργεια κατάρτισης της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων με τη σύμπραξη ειδημόνων των επιστημών υγείας, οι οποίοι, λαμβάνοντας υπόψη τις τιμές των διεθνών Κανονισμών και συγκρίνοντάς τις με τα πορίσματα των μετρήσεων στο Κρυονέρι να αποφαινόταν ότι, με βάση τις μέχρι σήμερα έρευνες στον τομέα επιδράσεων των ηλεκτρομαγνητικών πεδίων στην ανθρώπινη υγεία, δεν στοιχειοθετείται βλάβη της υγείας των κατοίκων της περιοχής από τη λειτουργία των γραμμών εναέριας μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατά παράβαση του άρθρου 95 παρ. 4 του Συντάγματος και του άρθρου 50 παρ. 4 του κωδικοποιητικού δ/τος 18/1989, σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στην ένατη σκέψη της παρούσας απόφασης και για το λόγο αυτό η προσβαλλόμενη απόφαση είναι ακυρωτέα, παρέλκει δε ως αλυσιτελής η έρευνα των λοιπών λόγων ακύρωσης που προβάλλονται με την κρινόμενη αίτηση και το δικόγραφο των πρόσθετων λόγων. Μειοψήφησαν τέσσερα μέλη του Δικαστηρίου. Ειδικότερα κατά τη γνώμη που υποστήριξαν οι Σύμβουλοι Π.Ζ. Φλώρος, Γ. Ανεμογιάννης, Ν. Σκλίας και Εμ. Δαρζέντας, η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατά ορθή συμμόρφωση με την ακυρωτική απόφαση, εφόσον έλαβε υπόψη της και έθεσε ως ανώτατα επιτρεπτά όρια εκείνα που ορίζονται στην κατευθυντήρια οδηγία της ICNIRP/1998 (Διεθνής Επιτροπή προστασίας έναντι μη ιονίζουσας ακτινοβολίας), τα όρια δε αυτά προτάθηκαν ύστερα από εκπόνηση σχετικών ερευνών και μελετών από ομάδα εξειδικευμένων ιατρών της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, στην δε Επιτροπή CENELEC, όπως προκύπτει από τα συνημμένα στη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων στοιχεία μετείχαν ειδήμονες των Επιστημών Υγείας (γιατροί) διεθνούς κύρους. Εξάλλου ο Σύμβουλος Γ. Παναγιωτόπουλος υποστήριξε την άποψη ότι, εν προκειμένω, το μόνο κριθέν

ζήτημα με την ακυρωτική απόφαση ήταν ότι η πράξη ακυρώθηκε ως μη νόμιμη, λόγω μη συνυπογραφής της και από τον αρμόδιο Υπουργό Υγείας. Επομένως, δεν απέρρευε από την ακυρωτική απόφαση δέσμευση της διοίκησης να προβεί σε οποιαδήποτε άλλη θετική ενέργεια, πλην της συνυπογραφής της προσβαλλόμενης πράξης και από τον Υπουργό Υγείας. Συνεπώς, δεν τίθεται θέμα παραβίασης του άρθρου 50 παρ. 4 του κ.δ. 18/1989.

12. Επειδή, ενόψει των ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινόμενη αίτηση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση, αντιστοίχως δε ν' απορριφθεί η παρέμβαση της ΔΕΗ.

Διά ταύτα

Απορρίπτει την κρινόμενη αίτηση ως προς τους αιτούντες που μνημονεύονται στην τρίτη σκέψη, λόγω ελλείψεως νομιμοποίησης και δέχεται την αίτηση ως προς τους λοιπούς.

Ακυρώνει την 70277/12.11.1998 κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, Ανάπτυξης και Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κατά το αιτιολογικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου.

Απορρίπτει την παρέμβαση της ΔΕΗ.

Επιβάλλει συμμετρως σε βάρος του Δημοσίου και της παρεμβαίνουσας ΔΕΗ τη δικαστική δαπάνη των αιτούντων που ανέρχεται σε επτακόσια εξήνα (760) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 22 Μαρτίου 2002 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 7 Ιουνίου 2002.

Ο Πρόεδρος

Χρ. Γεραρής

Ο Γραμματέας

Μ. Καλαντζής